

جزوهی مروری بر اندیشه‌ها و وصایای امام خمینی (ره)

(منابع و مفاهیم کلیدی ویژه‌ی مسابقه کتاب‌خوانی)

مقدمه

انقلاب اسلامی ایران، حرکتی بنیادین و تحول‌آفرین در تاریخ معاصر بود که به رهبری حضرت امام خمینی (ره) و با اتکا به آموزه‌های اصیل اسلامی و اراده‌ی ملت ایران به ثمر نشست. این انقلاب صرفاً یک تغییر سیاسی نبود، بلکه جلوه‌ای از احیای هویت دینی، استقلال‌طلبی و عدالت‌خواهی در جهان معاصر به شمار می‌آید.

اندیشه‌ها، مواضع و وصایای امام خمینی (ره) به‌ویژه در حوزه‌ی سیاست، حکومت، اخلاق اجتماعی و مبارزه با سلطه، بنیان‌های نظری نظام جمهوری اسلامی ایران را شکل داده است. این جزوه با هدف ارائه‌ی مروری منسجم، آموزشی و کاربردی بر مهم‌ترین مبانی فکری امام خمینی (ره) و محورهای اصلی وصیت‌نامه‌ی سیاسی - الهی ایشان تهیه شده و منبع اصلی مطالعه برای شرکت در مسابقه کتاب‌خوانی محسوب می‌شود.

بخش اول: مبانی اندیشه‌ی سیاسی امام خمینی (ره)

۱. ولایت فقیه

ولایت فقیه از ارکان اساسی اندیشه‌ی سیاسی امام خمینی (ره) است. ایشان ولایت فقیه را ضامن اجرای احکام اسلام در عصر غیبت امام معصوم (عج) می‌دانند. از منظر امام، جامعه‌ی اسلامی بدون حکومت رها نمی‌شود و اجرای شریعت الهی نیازمند ساختار حکومتی مشروع است.

مشروعیت ولایت فقیه بر پایه‌ی قرآن کریم، سنت پیامبر اکرم (ص)، روایات اهل‌بیت (ع)، حکم عقل و سیره‌ی معصومان استوار است. فقیه جامع‌الشرایط، به‌عنوان عالم به دین، عادل و مدیر، مسئولیت هدایت و اداره‌ی جامعه را در چارچوب احکام اسلامی و مصالح عمومی بر عهده دارد.

ولایت فقیه با نظام‌های سکولار و دموکراسی‌های غربی تفاوت ماهوی دارد؛ زیرا در آن، حاکمیت قانون الهی بر خواست‌های فردی مقدم است و اختیارات ولی فقیه محدود به شرع، قانون اساسی و نظارت عمومی می‌باشد.

۲. اخلاق سیاسی

امام خمینی (ره) سیاست را جدا از اخلاق نمی‌دانستند و معتقد بودند سیاست حقیقی، تدبیر امور جامعه برای هدایت انسان به سوی کمال الهی است. از نگاه ایشان، سیاستی که از اخلاق تهی باشد، به استبداد و فساد منتهی می‌شود.

اصولی همچون صداقت، ساده‌زیستی، عدالت‌خواهی، پرهیز از فریب و پاسخ‌گویی در برابر مردم از ارکان سیاست اسلامی است. امام تأکید داشتند که حکومت اسلامی نمی‌تواند با روش‌های غیراخلاقی به اهداف الهی خود دست یابد و وسیله باید با هدف هم‌خوان باشد.

۳. استکبارستیزی و استقلال

استکبار در اندیشه‌ی امام خمینی (ره) به معنای نظام سلطه‌گر جهانی است که با زور، فریب و فشار، ملت‌ها را تحت سلطه‌ی سیاسی، اقتصادی و فرهنگی قرار می‌دهد. مقابله با استکبار از دیدگاه ایشان یک تکلیف دینی و الهی است.

شعار «نه شرقی، نه غربی» بیانگر رد هرگونه وابستگی و تأکید بر استقلال همه‌جانبه‌ی کشور است. امام خمینی (ره) راه مقابله با نفوذ دشمن را در تقویت فرهنگ اسلامی، خودباوری ملی، مقاومت اقتصادی، بصیرت سیاسی و حفظ وحدت جامعه می‌دانستند.

۴. عدالت اجتماعی

عدالت اجتماعی، محور اساسی حکومت اسلامی در اندیشه‌ی امام خمینی (ره) است. ایشان مبارزه با فقر، فساد، تبعیض و ویژه‌خواری را از وظایف اصلی حکومت می‌دانستند و معتقد بودند که بی‌عدالتی، ریشه‌ی بسیاری از ناهنجاری‌های اجتماعی است.

حکومت اسلامی موظف است از محرومان و مستضعفان حمایت کند و سیاست‌های خود را به گونه‌ای تنظیم نماید که شکاف‌های طبقاتی کاهش یابد. عدالت از نگاه امام، پیوندی عمیق با امنیت، پیشرفت و معنویت جامعه دارد.

۵. نقش مردم در حکومت اسلامی

در تفکر امام خمینی (ره)، مردم صاحبان اصلی کشور و انقلاب هستند. ایشان تأکید می‌کردند که مشروعیت عملی نظام اسلامی به حضور، مشارکت و حمایت مردم وابسته است. مشارکت مردم از طریق انتخابات، حضور اجتماعی، نقد مسئولان و اجرای اصل امر به معروف و نهی از منکر تحقق می‌یابد. مردم‌سالاری دینی در اندیشه‌ی امام، ترکیبی از اراده‌ی مردم و التزام به ارزش‌های الهی است و با مردم‌سالاری لیبرال غربی تفاوت دارد.

بخش دوم: وصیت‌نامه‌ی سیاسی - الهی امام خمینی (ره)

۱. جایگاه وصیت‌نامه

وصیت‌نامه‌ی سیاسی - الهی امام خمینی (ره) سندی راهبردی و ماندگار برای تداوم انقلاب اسلامی است. این وصیت‌نامه با لحنی پدران، دلسوزانه و هشداردهنده، نقشه‌ی راه آینده‌ی نظام اسلامی را ترسیم می‌کند.

مخاطبان اصلی آن ملت ایران، به‌ویژه جوانان، مسئولان، روحانیون و نیروهای مسلح هستند.

۲. هشدارهای اساسی

امام خمینی (ره) در وصیت‌نامه نسبت به نفوذ دشمنان در پوشش دوست، خطر تفرقه‌افکنی، انحراف از آرمان‌های انقلاب و تهاجم فرهنگی هشدار می‌دهند. ایشان وحدت کلمه و پایبندی به ارزش‌های اسلامی را شرط بقای انقلاب می‌دانند.

۳. قانون اساسی

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران از دیدگاه امام خمینی (ره)، میثاق ملی و دینی ملت ایران و ضامن حفظ ساختار نظام اسلامی است. اجرای دقیق و همه‌جانبه‌ی قانون اساسی و پرهیز از تفسیرهای سلیقه‌ای مورد تأکید جدی ایشان است.

۴. توصیه به اقشار مختلف

- **روحانیون:** حفظ ساده‌زیستی، پرهیز از دنیاطلبی و هدایت دینی جامعه
- **جوانان:** تعمیق ایمان، هوشیاری در برابر دشمن و پاسداری از انقلاب
- **نیروهای مسلح:** حفظ ایمان، انضباط و دوری از سیاست‌زدگی
- **زنان:** نقش کلیدی در تربیت نسل آینده و حضور فعال اجتماعی

۵. رسالت جهانی انقلاب اسلامی

امام خمینی (ره) انقلاب اسلامی را دارای رسالتی فراملی می‌دانستند و بر حمایت از مستضعفان جهان، تبلیغ اسلام ناب محمدی (ص)، مقابله با اسلام آمریکایی و وحدت امت اسلامی تأکید داشتند.

بخش سوم: مفاهیم کلیدی (مرور سریع)

- **جمهوری اسلامی:** حاکمیت اسلام همراه با رأی و حضور مردم
- امر به معروف و نهی از منکر: نظارت همگانی برای اصلاح جامعه
- **جهاد اکبر:** مبارزه با نفس، اساس اصلاح فرد و جامعه
- **عزت اسلامی:** استقلال و نفی سلطه‌پذیری
- **اقتصاد مقاومتی:** خودکفایی و حمایت از تولید داخلی
- **وحدت حوزه و دانشگاه:** هم‌افزایی علم دینی و دانشگاهی

جمع‌بندی نهایی

این جزوه چارچوبی منظم برای آشنایی با اندیشه‌ها و وصایای امام خمینی (ره) ارائه می‌دهد. درک عمیق این مفاهیم مستلزم مطالعه مستقیم آثار ایشان از جمله **صحیفه امام، کتاب ولایت فقیه و وصیت‌نامه سیاسی - الهی** است. موفقیت در مسابقه کتاب‌خوانی، در گرو فهم ارتباط مفاهیم و توانایی تحلیل آن‌ها در مسائل روز جامعه می‌باشد.